

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут Економіки та менеджменту
Факультет менеджменту та логістики
Кафедра менеджменту зовнішньоекономічної діяльності підприємств

УЗГОДЖЕНО
Директор ННІЕМ

_____ В. Матвеев
«__» _____ 2015р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
в.о. проректора з науково-
педагогічної роботи

_____ 2015р.
«__» _____

Система менеджменту якості
РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«Менеджмент безпеки підприємств»

Напрямок підготовки: 6.030601 «Менеджмент»
Спеціальність: 8.03060101 «Менеджмент організацій і адміністрування
(за видами економічної діяльності)»

Курс – 5 Семестр – 10

Лекції - 19 Диференційований залік – 10 семестр
Практичні заняття - 19
Самостійна робота 67
Усього (годин/кредитів ECTS) – 105/3.5

Домашнє завдання (1) – 10 семестр

Індекс Р6-8.03060101/15-4.1.4

СМЯ НАУ РНП 11.02.03-01-2015

Робочу навчальну програму дисципліни «Менеджмент безпеки підприємств» розроблено на основі робочого навчального плану № РМ-6-8.03060101/15 підготовки фахівців освітнього ступеня «Магістр» за напрямом 6.030601 «Менеджмент» спеціальності 8.03060101 «Менеджмент організацій і адміністрування (за видами економічної діяльності)», навчальної програми цієї дисципліни, індекс Н6-8.03060101/15-4.1.4, затвердженої «__» _____ 2015р., та відповідних нормативних документів.

Робочу навчальну програму розробила:

доцент кафедри менеджменту
зовнішньоекономічної діяльності підприємств _____ Г.Теплінський

Робочу навчальну програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри напряму 6.030601 «Менеджмент» (спеціальність 8.03060101 «Менеджмент організацій і адміністрування (за видами економічної діяльності)» - кафедри менеджменту зовнішньоекономічної діяльності підприємств, протокол № 13 від «01» 09 2015 р.

Завідувач кафедри _____ В. Новак

Робочу навчальну програму обговорено та схвалено на засіданні науково-методично-редакційної ради ННІЕМ, протокол №__ від «__» _____ 2015 р.

Голова НМРР _____ О. Борисенко

Рівень документа – 3б

Плановий термін між ревізіями – 1 рік

Контрольний примірник

ЗМІСТ

	Стор.
Вступ	4
1. Пояснювальна записка	4
1.1. Місце навчальної дисципліни в системі професійної підготовки фахівця	4
1.2. Мета викладання навчальної дисципліни.....	4
1.3. Завдання вивчення навчальної дисципліни.....	4
1.4. Інтегровані вимоги до знань та вмінь з навчальної дисципліни (навчального модуля).....	4
1.5. Міждисциплінарні зв'язки навчальної дисципліни.....	5
2. Зміст навчальної дисципліни	5
2.1. Тематичний план навчальної дисципліни.....	5
2.2. Проектування дидактичного процесу з видів навчальних занять.....	6
2.2.1. Лекційні заняття, їх тематика та обсяг.....	6
2.2.2. Практичні заняття, їх тематика та обсяг.....	7
2.2.3. Самостійна робота студента, її зміст та обсяг.....	7
2.2.3.1. Домашнє завдання.....	8
3. Навчально-методичні матеріали з дисципліни	8
3.1. Список рекомендованих джерел.....	8
3.2. Перелік наочних та інших навчально-методичних посібників, методичних матеріалів до технічних засобів навчання.....	9
4. Рейтингова система оцінювання набутих студентом знань та вмінь	

ВСТУП

Однією з необхідних умов організації навчального процесу за кредитно-модульною системою є наявність робочої навчальної програми з навчальної дисципліни, розробленої за модульно-рейтинговими засадами і доведеної до відома викладачів та студентів.

Рейтингова система оцінювання (РСО) є невід'ємною складовою робочої навчальної програми і передбачає визначення якості виконаної студентом усіх видів аудиторної та самостійної навчальної роботи та рівня набутих ним знань та умінь шляхом оцінювання в балах результатів цієї роботи під час поточного, модульного та семестрового контролю, з наступним переведенням оцінки за багатобальною шкалою в оцінки за національною шкалою та шкалою ECTS.

РСО передбачає використання модульних рейтингових оцінок (поточної, контрольної, підсумкової), а також екзаменаційної або залікової, підсумкової семестрової та підсумкової рейтингових оцінок.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Місце навчальної дисципліни в системі професійної підготовки фахівця

Дана навчальна дисципліна дає можливість студентам сформувати в них системний підхід до менеджменту безпеки підприємств в умовах невизначеності та ризику, вміння контролювати рівень економічної безпеки підприємств в умовах конкуренції, розроблювати стратегії розвитку підприємства з урахуванням загроз та змін зовнішньоекономічного середовища на макро- та мікрорівнях,.

1.2. Мета викладання навчальної дисципліни

Мета викладання навчальної дисципліни - знайомство з теоретичними основами менеджменту безпеки підприємств, теорією та практикою формування і функціонування механізму економічної безпеки підприємств в умовах ринкових відносин, методами та критеріями оцінки економічної безпеки в процесі прийняття управлінських рішень, розширення та поглиблення знань о якісних та кількісних властивостях економічних процесів в макро-мікрооточенні та внутрішньому середовищі підприємств.

1.3. Завдання вивчення навчальної дисципліни

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- вивчення базових понять менеджменту безпеки підприємств;
- одержання знань з питань організаційного забезпечення економічної безпеки підприємств за допомогою власних корпоративних ресурсів;
- оволодіння навиками розрахунків рівня економічної безпеки підприємства з метою забезпечення стійкого та ефективного функціонування підприємства в теперішній час та у майбутньому;
- вивчення способів забезпечення належного рівня функціональних складових економічної безпеки підприємства та розробка заходів управління функціональними складовими;
- оволодіння знаннями основ менеджменту безпеки підприємств, які дають змогу оцінити рівень конкретних видів загроз за певним напрямком підприємницької діяльності та визначити конкретні шляхи їх зниження.

1.4. Інтегровані вимоги до знань та вмінь з навчальної дисципліни (навчального модуля).

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з одного навчального модуля, який є логічно завершеною, відносно самостійною, цілісною частиною навчального плану, засвоєння якої передбачає проведення модульної контрольної роботи та аналіз результатів її виконання.

1.4.1. У результаті вивчення навчального модуля «Менеджмент безпеки підприємств» студент повинен:

Знати:

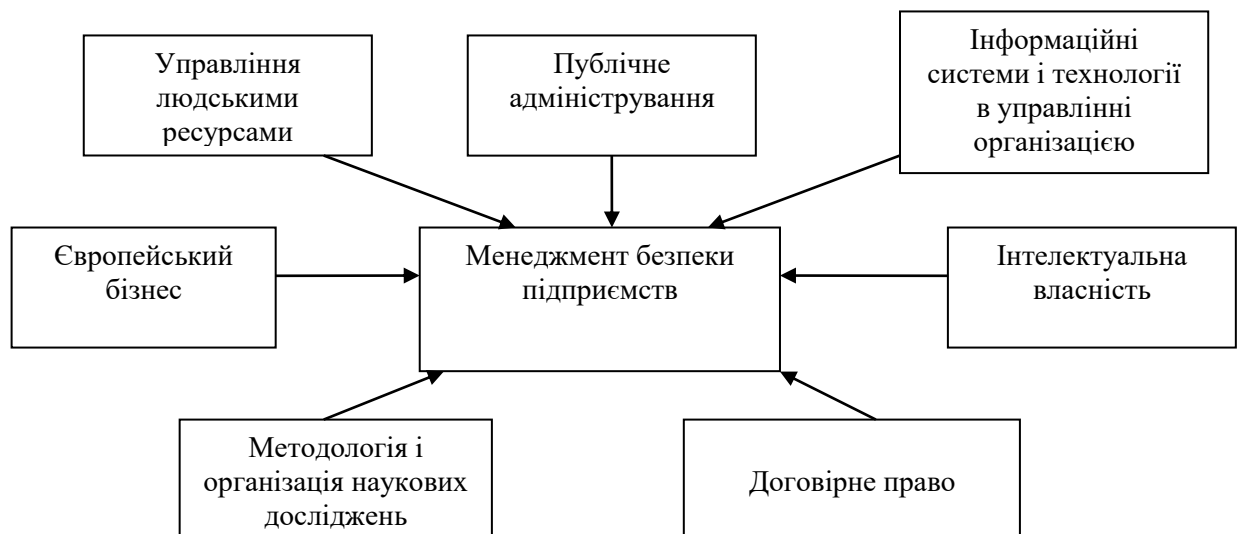
- основні поняття менеджменту безпеки підприємств;
- сутність загроз зовнішнього та внутрішнього середовища підприємств та причини їх виникнення;
- класифікацію зовнішніх та внутрішніх загроз підприємств за ключовими ознаками;
- основні концепції визначення рівня економічної безпеки підприємств;
- основи організації менеджменту безпеки підприємств.

Вміти:

- ідентифікувати загрози зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства;
- здійснювати якісний та кількісний аналіз загроз зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства;
- аналізувати ефективність методів запобігання зовнішнім та внутрішнім загрозам підприємства;
- вибирати найбільш доцільні заходи менеджменту безпеки підприємства.

Знання та вміння, отримані студентом під час вивчення даної навчальної дисципліни, використовуються в подальшому при вивченні багатьох наступних дисциплін професійної підготовки фахівця з повною вищою освітою.

1.5. Міждисциплінарні зв'язки навчальної дисципліни

2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ пор.	Назва теми (тематичного розділу)	Обсяг навчальних занять (год.)			
		Усього	Лекції	Практ. Занят.	СРС
1	2	3	4	5	6
10 семестр					
Модуль № 1 "Менеджмент безпеки підприємств"					
1.1	Концепція безпеки підприємств	8	2	2	4
1.2	Державне регулювання економіки та економічна безпека підприємств	8	2	2	4
1.3	Антимонопольна політика держави та економічна безпека підприємств	10	2	2	6
1.4	Оцінка рівня економічної безпеки підприємства на основі ресурсно-функціонального підходу	12	2	2	8
1.5	Оцінка рівня економічної безпеки підприємства на основі індикаторного підходу	14	2	2	10
1.6	Оцінка рівня економічної безпеки підприємства на основі об'єктно-орієнтованого підходу	12	2	2	8
1.7	Економічний механізм виникнення кризового стану виробничої системи підприємства	10	2	2	6
1.8	Концепція антикризового управління підприємством	12	2	4	6
1.9	Управління економічною безпекою підприємства на основі концепції адаптації	9	2	1	6
1.10	Домашнє завдання № 1	8	-	-	8
1.11	Модульна контрольна робота № 1	2	1	-	1
Усього за модулем № 1		105	19	19	67
Усього за навчальною дисципліною		105	19	19	67

2.2. Проектування дидактичного процесу з видів навчальних занять

2.2.1. Лекційні заняття, їх тематика та обсяг

№ пор.	Назва теми	Обсяг навчальних занять (год.)	
		Лекції	СРС
1	2	3	4
10 семестр			
Модуль № 1 "Менеджмент безпеки підприємств"			
1.1	Концепція безпеки підприємств	2	2
1.2	Державне регулювання економіки та економічна безпека підприємств	2	2
1.3	Антимонопольна політика держави та економічна безпека підприємств	2	4
1.4	Оцінка рівня економічної безпеки підприємства на основі ресурсно-функціонального підходу	2	4
1.5	Оцінка рівня економічної безпеки підприємства на основі індикаторного підходу	2	6
1.6	Оцінка рівня економічної безпеки підприємства на основі об'єктно-орієнтованого підходу	2	4

1.7	Економічний механізм виникнення кризового стану виробничої системи підприємства	2	4
1.8	Концепція антикризового управління підприємством	2	2
1.9	Управління економічною безпекою підприємства на основі концепції адаптації	2	4
1.10	Модульна контрольна робота №1	1	1
Усього за модулем №1		19	33
Усього за навчальною дисципліною		19	33

2.2.2. Практичні заняття, їх тематика та обсяг

№ пор.	Назва теми	Обсяг навчальних занять (год.)	
		Практ. заняття	СРС
1	2	3	4
10 семестр			
Модуль №1 «Менеджмент безпеки підприємств»			
1.1	Концепція безпеки підприємств	2	2
1.2	Державне регулювання економіки та економічна безпека підприємств	2	2
1.3	Антимонopolна політика держави та економічна безпека підприємств	2	2
1.4	Оцінка рівня економічної безпеки підприємства на основі ресурсно-функціонального підходу	2	4
1.5	Оцінка рівня економічної безпеки підприємства на основі індикаторного підходу	2	4
1.6	Оцінка рівня економічної безпеки підприємства на основі об'єктно-орієнтованого підходу	2	4
1.7	Економічний механізм виникнення кризового стану виробничої системи підприємства	2	2
1.8	Концепція антикризового управління підприємством	2	2
1.9	Фінансовий механізм підвищення стійкості підприємства	2	2
1.10	Управління економічною безпекою підприємства на основі концепції адаптації	1	2
Усього за модулем №1		19	26
Усього за навчальною дисципліною		19	26

2.2.3. Самостійна робота студента, її зміст та обсяг

№ пор.	Зміст самостійної роботи студента	Обсяг СРС (годин)
1	2	3
10 семестр		
1.	Опрацювання лекційного матеріалу	32
2.	Підготовка до практичних занять	26
3.	Виконання домашнього завдання № 1	8
4.	Підготовка до модульної контрольної роботи № 1	1
Усього за 10 семестр		67
Усього за навчальною дисципліною		67

2.2.3.1. Домашнє завдання

Домашнє завдання з дисципліни виконується у десятому семестрі, відповідно до затверджених в установленому порядку методичних рекомендацій, з метою закріплення та поглиблення теоретичних знань та вмінь, набутих студентом у процесі засвоєння навчального матеріалу дисципліни у сфері менеджменту безпеки підприємств із застосуванням навичок індивідуальної та самостійної роботи.

Конкретна мета домашнього завдання полягає у глибокому та всебічному розкритті змісту певного аспекту менеджменту безпеки підприємств відповідно до теми дослідження, його найбільш важливих питань із застосуванням інструментарію економічного аналізу для проведення дослідження, програма якого надана в методичних рекомендаціях з виконання домашнього завдання.

Для успішного виконання домашнього завдання студент повинен **знати** основні поняття менеджменту безпеки підприємств, сутність загроз зовнішнього та внутрішнього середовища підприємств та причини їх виникнення, класифікацію зовнішніх та внутрішніх загроз підприємств за ключовими ознаками, основні концепції визначення рівня економічної безпеки підприємств, основи організації менеджменту безпеки підприємств, **вміти** ідентифікувати загрози зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства, здійснювати якісний та кількісний аналіз загроз зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства, аналізувати ефективність методів запобігання зовнішнім та внутрішнім загрозам підприємства, вибирати найбільш доцільні заходи менеджменту безпеки підприємства.

Виконання домашнього завдання є важливим етапом у підготовці до виконання дипломної роботи майбутнього фахівця з менеджменту зовнішньоекономічної діяльності.

Виконання, оформлення та захист домашнього завдання здійснюється студентом в індивідуальному порядку відповідно до методичних рекомендацій.

Час, потрібний для виконання домашнього завдання, – 8 годин самостійної роботи.

3. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Список рекомендованих джерел

Основні рекомендовані джерела

3.1.1. Гончаренко Л.П., Куценко Е.С. Управление безопасностью./Л.П.Гончаренко – М.: Кнорус, 2009. - 272 с.

3.1.2. Козаченко А.В., Пономарев В.П., Ляшенко А.Н. Економічна безпека підприємства: сутність та механізм забезпечення./А.В.Козаченко,В.П. Пономарев,А.Н.Ляшенко – К.:Лібра, 2003. – 280 с.

3.1.3. Яскевич В.И. Секьюрити. Организационные основы безопасности фирмы./В.И. Яскевич – М.: Ось-89, 2008. – 368 с.

3.1.4. Кузнецов И.Н. Бизнес-безопасность./И.Н. Кузнецов – М.: Дашков и К, 2008. – 416 с.

3.1.5. Вечканов Г.С. Экономическая безопасность. СПб.: Питер, 2007. - 384 с.

Додаткові рекомендовані джерела

3.2.6. Редченко К.І. Стратегічний аналіз у бізнесі. /К.І.Редченко – Львів: Новий Світ-2000, 2010. – 272 с.

3.2.7. Грунин О.А., Грунин С.О. Экономическая безопасность организации./О.А.Грунин, С.О.Грунин – С-Пб, Питер, 2002. – 160 с.

3.2.8. Мунтиян В.І. Економічна безпека України./В.І.Мунтиян . – К.: КИТ, 1999. – 462 с.

	Система менеджменту якості. Робоча навчальна програма навчальної дисципліни «Менеджмент безпеки підприємств»	Шифр документа	СМЯ НАУ РНП 11.02.03-01-2015
		Стор. 9 із 14	

3.2.9. Томпсон А.А., Стрикленд А.Дж. Стратегический менеджмент: концепции и ситуации для анализа / Пер. с англ./А.А.Томпсон,А.Дж.Стрикленд – М.: Вильямс, 2009. – 928 с.

3.2.10. Хіт. Роберт. Кризовий менеджмент для керівників / Пер. з англ./Хіт. Роберт – К.: Наук. думка, 2002. – 566 с.

3.2. Перелік наочних та інших навчально-методичних посібників, методичних матеріалів до ТЗН

№ пор.	Назва	Шифр тем за тематичним планом	Кількість
1.	Слайди	1.1-1.9	1 прим. та електронна версія
2.	Методичні рекомендації з виконання домашнього завдання	1.10	1 прим. та електронна версія

4. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАБУТИХ СТУДЕНТОМ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ

4.1. Оцінювання окремих видів виконаної студентом навчальної роботи здійснюється в балах відповідно до табл. 4.1.

Таблиця 4.1

Оцінювання окремих видів навчальної роботи студента

10 семестр		Мак кількість балів
Модуль №1		
Вид навчальної роботи	Мак кількість балів	Мак кількість балів
Виконання завдань на практичних заняттях	28 (сумарна)	
Виконання індивідуальних завдань	12 (сумарна)	
Виконання експрес-завдань	16 (сумарна)	
Виконання та захист домашнього завдання	12	
<i>Для допуску до виконання модульної контрольної роботи студент має набрати не менше 41 бал.</i>		
Виконання модульної контрольної роботи	20	
Усього за модулем №1	88	
Семестровий диференційований залік		12
Усього за 10 семестр		100

4.2. Виконані види навчальної роботи зараховується студенту, якщо він отримав за нього позитивну оцінку за національною шкалою (табл. 4.2).

	Система менеджменту якості. Робоча навчальна програма навчальної дисципліни «Менеджмент безпеки підприємств»	Шифр документа	СМЯ НАУ РНП 11.02.03-01-2015
		Стор. 10 із 14	

Таблиця 4.2

Відповідність рейтингових оцінок за окремі види навчальної роботи
в балах оцінкам за національною шкалою

Рейтингова оцінка в балах					Оцінка за національною шкалою
Виконання завдань на практичних заняттях	Виконання індивідуальних завдань	Виконання експрес-завдань	Виконання та захист домашнього завдання	Виконання модульної контрольної роботи	
26-28	11-12	15-16	11-12	18-20	Відмінно
21-25	9-10	12-14	9-10	15-17	Добре
17-20	7-8	10-11	7-8	12-14	Задовільно
менше 17	менше 7	менше 10	менше 7	менше 12	Незадовільно

4.3. Сума рейтингових оцінок, отриманих студентом за окремі види виконаної навчальної роботи, становить поточну модульну рейтингову оцінку, яка заноситься до відомості модульного контролю.

4.4. Якщо студент успішно та своєчасно виконав передбачені у даному модулі всі види навчальної роботи (з позитивними за національною шкалою оцінками), то він допускається до модульного контролю.

4.5. Модульний контроль за модулем №1 здійснюється комісією, яку очолює завідувач кафедри, шляхом виконання студентом модульної контрольної роботи тривалістю до двох академічних годин. Контрольна модульна рейтингова оцінка в балах та за національною шкалою заноситься до відомості модульного контролю.

4.6. У випадку отримання незадовільної контрольної модульної рейтингової оцінки студент повинен повторно пройти модульний контроль в установленому порядку.

4.7. При повторному проходженні модульного контролю максимальна величина контрольної модульної рейтингової оцінки в балах, яку може отримати студент, не повинна перевищувати максимального значення оцінки «Добре» за національною шкалою.

4.8. Повторне проходження модульного контролю при отриманій раніше позитивній контрольній модульній рейтинговій оцінці з метою підвищення підсумкової модульної рейтингової оцінки не дозволяється.

4.9. Сума поточної та контрольної модульних рейтингових оцінок становить підсумкову модульну рейтингову оцінку (табл. 4.3), яка в балах та за національною шкалою заноситься до відомості модульного контролю.

Таблиця 4.3

Відповідність підсумкової модульної рейтингової оцінки
в балах оцінці за національною шкалою

Модуль №1	Оцінка за національною шкалою
79-88	Відмінно
66-78	Добре
53-65	Задовільно
менше 53	Незадовільно

4.10. Модуль зараховується студенту, якщо він під час модульного контролю отримав позитивну (за національною шкалою) контрольну модульну рейтингову оцінку та позитивну підсумкову модульну рейтингову оцінку.

	Система менеджменту якості. Робоча навчальна програма навчальної дисципліни «Менеджмент безпеки підприємств»	Шифр документа	СМЯ НАУ РНП 11.02.03-01-2015
		Стор. 11 із 14	

4.11. Підсумкова модульна рейтингова оцінка з даної дисципліни дорівнює підсумковій семестровій рейтинговій оцінці, яка перераховується в оцінку за національною шкалою (табл. 4.4).

Таблиця 4.4
Відповідність підсумкової семестрової модульної рейтингової оцінки в балах оцінкам за національною шкалою

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою
79-88	Відмінно
66-78	Добре
53-65	Задовільно
менше 53	Незадовільно

Таблиця 4.5
Відповідність залікової рейтингової оцінки в балах оцінці за національною шкалою

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою
12	Відмінно
10	Добре
8	Задовільно
-	-

4.12. Сума підсумкової семестрової модульної та залікової рейтингових оцінок у балах становить підсумкову семестрову рейтингову оцінку за національною шкалою та шкалою ECTS (табл. 4.6).

Таблиця 4.6
Відповідність підсумкової семестрової рейтингової оцінки в балах оцінці за національною шкалою та шкалою ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
82 – 89	Добре	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
75 – 81		C	Добре (в загальному вірне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)
67 – 74	Задовільно	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
60 – 66		E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)
35 – 59	Незадовільно	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
1 – 34		F	Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)

4.13. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка в семестрі, в якому передбачено диференційований залік, дорівнює сумі підсумкової семестрової модульної рейтингової оцінки та залікової рейтингової оцінки, встановленої для кожної категорії підсумкових семестрових модульних рейтингових оцінок (для «Відмінно» – 12 балів, для «Добре» – 10 балів, для «Задовільно» – 8 балів) (табл.4.5).

4.14. Повторне проходження семестрового контролю при отриманні раніше позитивної залікової рейтингової оцінці з метою підвищення підсумкової семестрової рейтингової оцінки не дозволяється.

4.15. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка в балах, за національною шкалою та шкалою ECTS заноситься до заліково-екзаменаційної відомості, навчальної картки та залікової книжки студента.

4.16. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка заноситься до залікової книжки та навчальної картки студента, наприклад, так: **92/Відм./А, 87/Добре/В, 79/Добре/С, 68/Задов./D, 65/Задов./E** тощо.

4.17. Підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни дорівнює підсумковій семестровій рейтинговій оцінці.

Зазначена підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни заноситься до Додатку до диплома.

(Ф 03.02 – 04)

АРКУШ РЕЄСТРАЦІЇ РЕВІЗІЇ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Дата ревізії	Підпис	Висновок щодо адекватності

(Ф 03.02 – 03)

АРКУШ ОБЛІКУ ЗМІН

№ зміни	№ листа (сторінки)				Підпис особи, яка внесла зміну	Дата внесення зміни	Дата введення зміни
	Зміненого	Заміненого	Нового	Анульованого			

(Ф 03.02 – 32)

УЗГОДЖЕННЯ ЗМІН

	Підпис	Ініціали, прізвище	Посада	Дата
Розробник				
Узгоджено				
Узгоджено				
Узгоджено				